

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0520056 Nordre älv-Tomtebacken

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingsmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsstyrelsen - www.skogsstyrelsen.se - Telefon 033-17 73 30 vx. –

E-post: region.vast@skogsstyrelsen.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Maria Johansson

BEVARANDEPLAN
Fastställt
2005-12-20

Diarienummer:
511-43385-2005

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0520056 Nordre älv-Tomtebacken

Kommun: Kungälv Områdets totala areal: 128 ha

Områdestyp: pSCI Biogeografisk region: Kontinental

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

- 4030 - Ris- och gräsheddar nedanför trädgränsen
- 6230 - Artrika stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen*
- 6270 - Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*
- 6410 - Fuktängar med blåtåtel eller starr
- 1393 - Käppkrokmossa

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta syftet är att bevara betes- och slåttermarkerna samt käppkrokmossan.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i december 2003.

Beskrivning av området

Området utgörs av stränder och strandnära områden i Nordre älvs dalgång, från Ulvesund upp till Tomtebacken. Natura 2000-området omfattar delar av naturreservatet Göta- och Nordre älvs dalgångar och ligger inom riksintresse för naturvård och friluftsliv. Området hyser vidsträckt sankmarker, betesmarker omväxlande med lövlundar och åkrar. Den omedelbara närheten till Göteborg ger området ett stort värde med avseende på rekreation och friluftsliv. Området utnyttjas också i undervisning både vid Göteborgs universitet och av skolor och ideella föreningar. Området hyser en artrik kärlväxtflora präglad av de rika lersedimenten i älvdalen. Längs Nordre älv finner man också mycket frodig fuktängs- och strandvegetation. Dessa strandängar har ett rikt fågelliv.

Bevarandemål

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Målet är naturtypernas arealer ska bibehållas eller öka och att käppkrokmossan ska finnas kvar i området. Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms då basinventeringen är genomförd. Efter denna inventering kommer också x, y eller liknande mål ersättas med siffror och arter.

Markägareförhållanden

Ägs av privata markägare och svenska kyrkan.

Vad kan påverka negativt

Området skulle framförallt påverkas negativt av utebliven hävd och igenväxning av naturbetesmarker, slåtterängar och våtmarker. Dikning och tillförsel av gödningsmedel i dessa marker skulle också påverka negativt. Se även "negativ påverkan" under art- och naturtypsrubrikerna.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Området är även skyddat som naturreservat och delar omfattas av strandskyddsbestämmelser. Arten käppkrokmossa är fridlyst.

För skötsel se respektive naturtyp och art.

Bevarandestatus

Se under art- och naturtypsrubrikerna.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Objektrapporter (opubl.).

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. 1974. Delbeslut I för naturreservatet Göta- och Nordre älvs dalgångar. 1974-09-16.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. 1974. Delbeslut II för naturreservatet Göta- och Nordre älvs dalgångar. 1974-09-16.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. 1976. Arvidsson, L. Skötselplan för naturreservatet Göta- och Nordre älvs dalgångar.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. 1990:1. Ehrencrona, D & Wedel, M. Inventering av ädellövskog i Kungälv kommun.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. 1988:7. Schillander, P. Ängs och hagmarker i Kungälv kommun.

Åsander, L. 1990. Ängs och hagmarker i Göteborgs kommun. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. 1990:3.

Digitaliserad skötselplan.

Åtgärdsplaner.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

4030 Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen

Beskrivning: Naturtypen finns vid Tomtebacken. Vid ängs- och betesmarksinventeringstillfället år 2003 var marken ohävdad. Hävdgynnade arter återstår dock fortfarande. Exempel på arter, som är typiska för naturtypen och som finns i naturtypen med omnejd, är slåttergubbe, stagg och ängsvädd.

Generellt utgörs naturtypen av torra-friska, hävdpräglade heddar på silikatrika podsoljordar (ej sandfält). Naturtypen har utvecklats genom lång beteskontinuitet, ofta i kombination med återkommande bränningar, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.

Eftersom naturtypens arter är hävdberoende är naturtypen känslig för utebliven hävd eller felaktig skötsel. Den är också känslig för alla former av näringstillförsel som t.ex. gödsling eller ett ökat kvävenedfall. För att naturtypens arter ska finnas kvar på sikt är det viktigt att även den omkringliggande betesmarken och andra betesmarker i närområdet hävdas. Naturtypen är känslig för fragmentering.

Bevarandemål:

Areal

-Arealen torra heddar ska vara minst 0,9 hektar eller öka.

Struktur och funktion

-Minst 95 % av arealen ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl avbetad" menas som regel att betet varit så hårt att ingen skadlig ansamling av förna skett).
-Andelen bar jord ska vara minst x%.
-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdad landskap ska vara högst x(5)%. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).

Typiska arter

-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x av de typiska kärlväxtsarterna slåttergubbe, stagg och ängsvädd ska förekomma i minst y% av provytorna.

Negativ påverkan:

Åtgärderna nedan skulle påverka naturtypen negativt:

-Utebliven hävd och igenväxning.
-Näringstillförsel som gödsling (förutom från betande djur) och kalkning, men även indirekt näringstillförsel som t.ex stödutfodring av betesdjuren eller sambete med gödslad vall. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringstillförsel till fältskiktet.
-Slitage och markskador. Det skulle t.ex kunna uppstå om djuren gick i hagen vintertid.
-Avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin. Det är negativt för den dynglevande insektsfaunan.
-Åtgärder som skulle förstöra fältskiktet. Exempel på sådana åtgärder är täktverksamhet, dikning, grävning, schaktning*, upplag, anläggande av byggnad eller väg
-Ändrad markanvändning i eller i anslutning till naturtypen, t.ex plantering av gran*.

*=regleras i reservatsföreskrifterna

Bevarandeåtgärder: För gynnsam bevarandestatus krävs att naturtypen sköts med årligt bete och att träd och buskar av igenväxningskaraktär röjs bort.

Bevarandestatus: Ogynnsam eftersom naturtypen inte hävdas.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6230 Artrika stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen*

Beskrivning: Naturtypen finns vid Tomtebacken. Vid ängs- och betesmarksinventeringstillfället år 2003 var marken ohävdad. Hävdgynnade arter återstår dock fortfarande. Exempel på arter, som är typiska för naturtypen och som finns i naturtypen med omnejd, är slättergubbe, stagg, grönvit nattviol, nattviol, blåsuga, jungfru marie nycklar, skallror och ängsvädd.

Generellt sett utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.

Eftersom naturtypens arter är hävdberoende är naturtypen känslig för utebliven hävd eller felaktig skötsel. Den är också känslig för alla former av näringstillförsel som t.ex. gödsling eller ett ökat kvävedfall. För att naturtypens arter ska finnas kvar på sikt är det viktigt att även den omkringliggande betesmarken och andra betesmarker i närområdet hävdas. Naturtypen är känslig för fragmentering.

Bevarandemål: Areal
-Arealen artrika stagg-gräsmarker ska vara minst 1,79 hektar eller öka.

Struktur och funktion

- Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).
- Negativa indikatorarter ska inte förekomma med mer än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är t.ex. hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa, jättegröe, samt blommande exemplar av grenrör, rörfen och älgört).
- Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdad landskap ska vara mellan x och y %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).
- Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi.

Typiska arter

- Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxterarterna slättergubbe, stagg, grönvit nattviol, nattviol, blåsuga, jungfru marie nycklar, skallror och ängsvädd ska förekomma i minst y % av provytorna.
-

Negativ påverkan: Åtgärderna nedan skulle påverka naturtypen negativt:

- Utebliven hävd och igenväxning.
- Näringstillförsel som gödsling (förutom från betande djur) och kalkning, men även indirekt näringstillförsel som t.ex stödutfodring av betesdjuren eller sambete med gödslad vall. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringstillförsel till fältskiktet.
- Slitage och markskador. Det skulle t.ex kunna uppstå om djuren gick i hagen vintertid.
- Avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin. Det är negativt för den dynglevande insektsfaunan.
- Åtgärder som skulle förstöra fältskiktet. Exempel på sådana åtgärder är täktverksamhet, dikning, grävning, schaktning*, upplag, anläggande av byggnad eller väg
- Ändrad markanvändning i eller i anslutning till naturtypen, t.ex plantering av gran*.

*=regleras i reservatsföreskrifterna

Bevarandeåtgärder: För gynnsam bevarandestatus krävs att naturtypen sköts med årligt bete eller slåtter. Vid slåtter krävs att den utförs med skärande redskap som lie eller slåtterbalk och att det slagna gräset fraktas bort några dagar efter slåttern. Sista halvan av juli eller första halvan av augusti är lämplig tidpunkt för slåttern. Efter slåttern bör naturtypen efterbetas. För gynnsam bevarandestatus krävs också att träd och buskar av igenväxningskaraktär röjs bort.

Bevarandestatus: Ogynnsam eftersom naturtypen inte hävdas.

Uppföljning: Se tillsvi vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6270 Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*

Beskrivning: Naturtypen finns dels vid Tomtebacken och dels vid Ormo. Vid ängs- och betesmarksinventeringstillfället år 2003 var marken ohävdad vid Tomtebacken. Hävdgynnade arter återstår dock fortfarande. Exempel på arter, som är typiska för naturtypen och som finns i naturtypen med omnejd, är brudbröd, prästkrage, blåsuga, nattviol, slåttergubbe, skallror och ängsvädd.

Generellt sett utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade gräsmarker på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.

Eftersom naturtypens arter är hävdberoende är naturtypen känslig för utebliven hävd eller felaktig skötsel. Den är också känslig för alla former av näringstillförsel som t.ex. gödsling eller ett ökat kvävenedfall. För att naturtypens arter ska finnas kvar på sikt är det viktigt att även den omkringliggande betesmarken och andra betesmarker i närområdet hävdas. Naturtypen är känslig för fragmentering.

<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <p>-Arealen artrika låglandsgräsmarker ska vara minst 0,78 hektar eller öka.</p> <p>Struktur och funktion</p> <p>-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).</p> <p>-Negativa indikatorarter ska inte förekomma med mer än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är t.ex. hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, samt blommande exemplar av grenrör, hundäxing och hässlebrodd).</p> <p>-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdad landskap ska vara mellan x och y %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).</p> <p>Typiska arter</p> <p>-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxtarterna brudbröd, prästkrage, blåsuga, nattviol, slättergubbe, skallror och ängsvädd ska förekomma i minst y % av provytorna.</p> <p>-Förekomsten av typiska fjärilsarter och spillningslevande bladhorningar ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av arterna ska förekomma i minst y % av transekterna.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>Åtgärderna nedan skulle påverka naturtypen negativt:</p> <p>-Utebliven hävd och igenväxning.</p> <p>-Näringstillförsel som gödning (förutom från betande djur) och kalkning, men även indirekt näringstillförsel som t.ex stödutfodring av betesdjuren eller sambete med gödslad vall. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringstillförsel till fältskiktet.</p> <p>-Slitage och markskador. Det skulle t.ex kunna uppstå om djuren gick i hagen vintertid.</p> <p>-Avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin. Det är negativt för den dynglevande insektsfaunan.</p> <p>-Åtgärder som skulle förstöra fältskiktet. Exempel på sådana åtgärder är täktverksamhet, dikning, grävning, schaktning*, upplag, anläggande av byggnad eller väg</p> <p>-Ändrad markanvändning i eller i anslutning till naturtypen, t.ex plantering av gran*.</p> <p>*=regleras i reservatsföreskrifterna</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>För gynnsam bevarandestatus krävs att naturtypen sköts med årligt bete och att träd och buskar av igenväxningskaraktär röjs bort.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>Ogynnsam på de delar av naturtypen som inte hävdas.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.</p>

6410 Fuktängar med blååtätel eller starr

Beskrivning: Naturtypen har, i den ängs- och betesmarksinventeringen, som gjordes år 2003 hittats på ett parti vid Tomtebacken, men troligtvis utgörs hela stränderna i området av denna naturtyp. Naturtypen är här undertyp b (se förklaring nedan). Området är en viktig fågelokal. Både fåglarna och floran är beroende av att marken betas eller slås. Vid ängs- och betesmarksinventeringstillfället år 2003 var marken ohävdad vid Tomtebacken. Hävdgynnade arter återstår dock fortfarande. Exempel på arter, som är typiska för naturtypen och som finns i naturtypen med omnejd, är gökblomster, hirsstarr, smörboll, stagg, jungfru marie nycklar och ängsvädd.

Generellt sett utgörs naturtypen av hävdpräglade fuktängar med blååtätel eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.

Två undertyper finns:

6410 a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen".

6410 b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blååtätel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Eftersom naturtypens arter är hävdberoende är naturtypen känslig för utebliven hävd eller felaktig skötsel. Den är också känslig för alla former av näringstillförsel som t.ex. gödsling eller ett ökat kvävenedfall. För att naturtypens arter ska finnas kvar på sikt är det viktigt att även den omkringliggande betesmarken och andra betesmarker i närområdet hävdas. Naturtypen är känslig för fragmentering.

<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <p>-Arealen fuktängar med blååtäl eller starr ska vara minst 3,4 hektar och på sikt öka så att större delen av stränderna i området kan klassas som denna naturtyp.</p>
	<p>Struktur och funktion</p> <p>-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).</p> <p>-Negativa indikatorarter ska inte förekomma med mer än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa samt blommande exemplar av grenrör, rörflen och älgört).</p> <p>-Minst x % av vattenstranden ska vara blå bärd. Storvuxna igenväxningsindikatorer ska inte förekomma i täta bestånd större än 10 m² (storvuxna igenväxningsindikatorer är vass, rörflen, jättegröe, kaveldun eller sjösäv).</p> <p>-Naturtypen är som regel busk- och trädfri. Krontäckning av träd och buskar ska vara högst x %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).</p> <p>-Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi.</p> <p>Typiska arter</p> <p>-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxterarterna gökblomster, hirsstarr, smörboll, stagg, jungfru marie nycklar och ängsvädd ska förekomma i minst y % av provytorna.</p> <p>-Förekomsten av typiska fågelarter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken häckande par av de typiska fågelarterna ska förekomma i naturtypen.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>Åtgärderna nedan skulle påverka naturtypen negativt:</p> <p>-Utebliven hävd och igenväxning.</p> <p>-Näringsstillförsel som gödsling (förutom från betande djur) och kalkning, men även indirekt näringsstillförsel som t.ex stödutfodring av betesdjuren eller sambete med gödslad vall. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringsstillförsel till fältskiktet.</p> <p>-Slitage och markskador. Det skulle t.ex kunna uppstå om djuren gick i hagen vintertid.</p> <p>-Avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin. Det är negativt för den dynglevande insektsfaunan.</p> <p>-Åtgärder som skulle förstöra fältskiktet. Exempel på sådana åtgärder är täktverksamhet, dikning, grävning, schaktning*, upplag, anläggande av byggnad eller väg</p> <p>-Ändrad markanvändning i eller i anslutning till naturtypen, t.ex plantering av gran*.</p> <p>*=regleras i reservatsföreskrifterna</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>För gynnsam bevarandestatus krävs att naturtypen sköts med årligt bete och att träd och buskar av igenväxningskaraktär röjs bort.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>Ogynnsam eftersom naturtypen inte hävdas.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.</p>

1393 Käppkrokmossa; *Drepanocladus vernicosus*, *Hamatocaulis vernicosus*

Beskrivning: Käppkrokmossan är en medelstor, glest fjäderförgrenad bladmossa. Arten växer i mineralrika miljöer, ofta på platser med järnutfällningar, i källor, i källpåverkade kärr och på stränder av sjöar och vattendrag. Arten har rapporterats från ett område vid Tomtebacken.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan:

- Igenväxning av artens växtlokaler.
- Ändrad markanvändning i artens växtlokaler i området.
- Förändring av växtplatsens hydrologi genom t.ex. markavvattning, dämning.

Bevarandeåtgärder:

- Dokumentera artens förekomst i området.
- Undvika förändring av markanvändning i eller nära inpå artens växtlokal.

Bevarandestatus: Okänd. Kompletteras när basinventeringen är utförd.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.
